

Plaučių vėžio diagnostikos ir gydymo rekomendacijos 2026 m.

MARIUS ŽEMAITIS

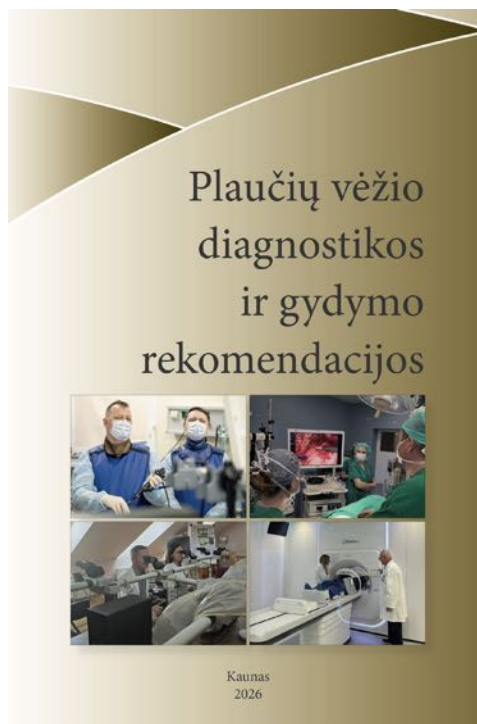
LSMU MA Pulmonologijos klinika

Plaučių vėžys vis dar išlieka didžiule grėsme ne tik pasaulio, Europos Sąjungos (ES), bet ir Lietuvos gyventojams. Siekiant pagerinti pagalbą plaučių vėžiu sergantiems pacientams ir suvienodinti specialistų požiūrį į šios ligos diagnostikos ir gydymo standartus, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir Lietuvos sveikatos priežiūros specialistų draugijų iniciatyva bei bendromis pastangomis nuo 2007 m. kas kelerius metus leidžiamos „Plaučių vėžio diagnostikos ir gydymo rekomendacijos“. Laikydami tradicijų ir užtikrindami tęstinumą, pristatome aštuntąsias atnaujintas ir papildytas „Plaučių vėžio diagnostikos ir gydymo rekomendacijas“, kurios yra gausaus autorių, savo srities ekspertų ir pagrindinių Lietuvos sveikatos priežiūros specialistų draugijų atstovų, kolektyvo ilgametės patirties, nuoseklaus bendro darbo ir nuolatinio bendradarbiavimo rezultatas.

Plaučių vėžio sritis išlieka dinamiškiausia onkologijos dalimi. Per pastaruosius keletus metus fundamentaliai pasikeitė ne tik supratimas apie šios ligos biologiją, bet ir technologinės galimybės ją valdyti. Plaučių vėžys visame pasaulyje išlieka pagrindine mirties nuo onkologinių ligų priežastimi (2022 m. duomenimis – 1,8 mln. mirčių kasmet), o Lietuvoje šią diagnozę kasmet išgirsta apie 1 500 asmenų.

Naujosiose gairėse atsispindi esminis pokytis – nuo standartizuoto gydymo pereinama prie precizinės onkologijos, kai kiekvienas sprendimas priimamas daugiaadalykio gydytojų specialistų aptarimo metu, atsižvelgiant į individualų paciento morfologinį, genetinį molekulinį profilį bei tikslią ligos stadiją.

Mažų dozių krūtinės ląstos kompiuterinė tomografija reikšmingai sumažino mirtinumą nuo plaučių vėžio tarp tikslinės grupės žmonių, atitinkančių aiškiai apibrėžtus didelės rizikos kriterijus. Kai kuriose ES šalyse (Kroatijoje, Lenkijoje, Čekijoje, Vokietijoje) jau įdiegtos nacionalinės plaučių

vėžio patikros programos, tačiau Lietuvoje, nepaisant įgyvendintos bandomosios programos, vis dar laukiama sprendimo dėl šios programos finansavimo.

Morfologinė diagnostika šiandien jau nebeįsivaizduojama be naujos kartos sekoskaitos tyrimo. Tai nebėra ateities technologija – tai šiuolaikinis standartas, leidžiantis skirti taikinių terapiją, kuri radikaliai prailgina gyvenimo trukmę net ir esant IV stadijai. Lietuvoje nuo 2025 m. vasario 1 d. patvirtintas ir Valstybinės ligonių kasos kompensuojamas deoksiribonukleorūgšties (DNR) naujos kartos sekoskaitos tyrimas, o nuo 2026 m. jis papildytas ribonukleino rūgšties (RNR) naujos kartos sekoskaitos tyrimais. Šiais tyrimais šiandien galima nustatyti platų molekulinių pažaidų spektrą, todėl jie tampa pagrindine individualizuotos plaučių vėžio diagnostikos ir gydymo planavimo dalimi.

Rekomendacijose pateikiami ir nauji neoadjuvantinio gydymo pataloginio

veiksmingumo operacinėje medžiagoje kriterijai, kurie ypač svarbūs perioperacinės imunoterapijos eroje.

Vienas svarbesnių leidinio akcentų – perėjimas prie 9-osios TNM klasifikacijos. Ši klasifikacija leidžia dar tiksliau prognozuoti ligos eigą ir parinkti optimaliausią gydymą. Šiose rekomendacijose iš esmės atnaujinti visi gydymo algoritmai, ypač taikinių terapijos ir imunoterapijos srityse. Taip pat pateikti nauji plaučių vėžio chirurginio gydymo kriterijai. Iš esmės atnaujinta kompleksinio plaučių vėžio gydymo dalis.

Autoriai tikisi, kad atnaujintas leidinys

bus naudingas mūsų šalies gydytojams, kuriems tenka taikyti profesines žinias ir gebėjimus teikiant pagalbą šia grėsminga liga sergantiems pacientams.

2026 m. „Plaučių vėžio diagnostikos ir gydymo rekomendacijos“ yra esminis įrankis kiekvienam Lietuvos gydytojui. Jos ne tik suteikia naujausias mokslo žinias, bet ir apibrėžia aiškią atsakomybę už paciento kelią sveikatos priežiūros sistemoje. Pagrindinė žinutė bendruomenei – plaučių vėžys tampa valdoma liga, jei diagnozuojamas laiku ir gydomas pasitelkiant visą moderniosios medicinos arsenalą.